

abo-uviaznyt-3-mln-mihrantiv-130988.html (13.11.2016). – Nazva z ekranu.

6. Predvybornaya programma Trampa [Elektronnyi resurs] / Davydov.Indeks. – Rezhim dostupa: <http://davydov.in/region/newsfeed/predvybornaya-programma-trampa/> (10.11.2016). – Nazvanie s ekrana.

7. Vud T. Tramp vidstouivatyme interesy Ameriky. I chasom tse bude superechty interesam Rosii [Elektronnyi resurs] / Novoe vremia. – Rezhim dostupa: <http://nv.ua/ukr/opinion/wood/chomurosiji-ne-spodobajetsja-prezident-tramp-267603.html> (11.11.2016). – Nazva z ekranu.

8. Putin i Tramp proveli pervie telefonnie peregovory [Elektronnyi resurs] / Davydov.Indeks. – Rezhim dostupa: <http://davydov.in/region/newsfeed/putin-i-tramp-proveli-pervye-telefonnye-peregovory/> (15.11.2016). – Nazvanie s ekrana.

9. Telefonnyi razgovor s izbrannym prezidentom Soedinennyh Shtatov Ameriki Donaldom Trampom [Elektronnyi resurs] / Administratsiya Prezidenta Rossii. – Rezhim dostupa: <http://kremlin.ru/events/president/news/copy/53255> (14.11.2016). – Nazvanie s ekrana.

10. Trump D. The U.S. has appealed ro Russia not to intervene in Ukraine – Russia tells U.S. they will not become involved, and then laughs loudly! [Electronic resource] / Twitter. – Regime to access: <https://twitter.com/realdonaldtrump/status/439389810269380608> (28.02.2014). – Title from screen.

11. U.S. Presidential Hopeful Trump On Ukraine's Possible NATO Entry: 'I Wouldn't Care' [Electronic resource] / RadioFreeEurope. – Regime to access: <http://www.rferl.org/a/trump-ukraine-russia-nato-germany-sanctions/27191920.html> (16.08.2015). – Title from screen.

12. Transcript: Donald Trump Expounds on His Foreign Policy Views [Electronic resource] / The New York Times. – Regime to access: http://www.nytimes.com/2016/03/27/us/politics/donald-trump-transcript.html?_r=2 (26.03.2016). – Title from screen.

13. Prezident Ukrainy zaveril izbrannogo prezidenta SShA Donalda Trampa v gotovnosti k aktivnomu sotrudnichestvu v interesah ukrepleniya strategicheskogo partnerstva [Elektronnyi resurs] / Oftsialnoe internet-predstavitelstvo Prezidenta Ukrainy. – Rezhim dostupa: <http://www.president.gov.ua/ru/news/prezident-ukrayini-zapevni-ubranogo-prezidenta-ssha-donalda-38760> (15.11.2016). – Nazva z ekranu.

14. Myers S., Kramer A. How Paul Manafort Wielded Power in Ukraine Before Advising Donald Trump [Electronic resource] / The New York Times. – Regime to access: http://www.nytimes.com/2016/08/01/us/paul-manafort-ukraine-donald-trump.html?_r=1 (31.07.2016). – Title from screen.

Vonsovych O. S., PhD in Political Science, associate professor of international relations department of Private Joint Stock Company «Higher educational institution «Kyiv Academy for the Humanities» (Ukraine, Kyiv), sefinrof@ipnet.ua

Donald Trump's victory in the presidential elections in the United States: prospects for Ukraine

The purpose of this article is to analyze the features of D. Trump's win at the presidential election in the United States in the context of the prospects for Ukraine. During writing, the author used the following methods: analysis, synthesis, comparison, induction, deduction. The main obtained conclusions are as follows: priority task for Ukraine should be the solution of the existing problems in bilateral relations with the United States, as well as the transformation of the dialogue in accordance with the new policy of America; hopes for the full support of the US should be replaced with self-reliance and the development of dialogue with the European Union; in the financial sector need to be prepared for the essential changes that will be aim on limiting and reducing expenses and credits; in the military and defense sector present favorable support line can be replaced by a more conservative and limited; in foreign policy more democratic vector, which adhered to Obama, can be replaced by a pragmatic; focus on upholding and implementation of national interests of the USA, that is a shift in emphasis from the external plane into the internal plane.

Keywords: presidential elections, The United States of America, Russian Federation, Ukraine, security, bilateral relations.

* * *

УДК32–027.2(477.65)

Колісніченко Р. М.,
кандидат політичних наук, доцент, директор,
Кіровоградський інститут Приватного акціонерного
товариства «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом
(Україна, Кропивницький), RMK7@ukr.net

СУЧАСНІ ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ В ОЦІНКАХ НАСЕЛЕННЯ М. КРОПИВНИЦЬКОГО

Здійснено аналіз результатів соціологічного опитування, організованого автором 5–6 листопада 2016 р. у м. Кропивницькому – обласному центрі Кіровоградської області, територіально розташованого у центральній частині України. Досліджені особливості глобалістичної свідомості населення, що відображають суспільне ставлення до питань взаємовідносин людини і природи, суспільної участі у розв'язанні глобальних проблем, механізму формування глобалістичної свідомості людства. Доведено, що одними з найбільш важливих напрямків необхідного вдосконалення й розвитку глобалістичної свідомості населення є усвідомлення переваг глобального підходу до подолання екологічних проблем, відхід від радикальних поглядів щодо взаємовідносин людини з природою, переведення суспільного мислення в русло толерантності, конструктивізму, формування готовності людей до дієвої участі у подоланні світових небезпек.

Ключові слова: глобалістична свідомість, соціологічне опитування.

Однією з основних умов справедливого подолання сучасних світових загроз є розвиток глобалістичної свідомості людства, що передбачає розуміння людьми всієї важливості існуючих загальнопланетарних проблем, ефективних шляхів їх вирішення, чим обумовлена висока актуальність всебічного наукового аналізу особливостей сучасних трансформацій глобалістичної свідомості.

На дослідженні політичної культури і політичної свідомості в Україні зосередили увагу В. Бабкін, О. Бабкіна, В. Бебик, М. Головатий, В. Горбатенко, М. Остапенко, інші вчені [1; 6; 7; 8]. Особливості глобальної, планетарної форм суспільної свідомості вивчали Д. Беттельгейзе, Р. Войтович, Є. Зеленов, інші дослідники [2; 3; 4]. Разом з тим, основні риси глобалістичної свідомості українського суспільства залишаються недостатньо вивченими.

На жаль в Україні не проводилися загальнонаціональні соціологічні дослідження суспільної поширеності й співвідношення серед населення більшої частини існуючих типів глобалістичної свідомості. Тож, *мета статті* полягає у здійсненні аналізу сучасних глобальних викликів в оцінках населення м. Кропивницького – обласного центру Кіровоградської області, територіально розташованого у центральній частині держави, де суспільні погляди населення традиційно є близькими до середньостатистичних ознак політичної свідомості всього українського суспільства. До цілей дослідження слід віднести послідовне вивчення особливостей суспільного ставлення до питань взаємовідносин людини і природи, механізму формування глобалістичної свідомості, участі населення у розв'язанні глобальних проблем.

Глобалістична свідомість є специфічною формою суспільної свідомості, що являє собою ступінь інтересу до глобальних проблем людства, рівень знань, уявлень, оцінок стосовно значення, змісту, особливостей світових проблем, суспільної діяльності, яка здійснюється з метою їхнього розв'язання, усвідомлення оптимальних способів подолання глобальних проблем сучасності, необхідності участі у їх вирішенні, суб'єктивної готовності до такої участі, а також рівень розвитку глобалістичної самосвідомості [5].

Згідно результатів соціологічного опитування «Сучасні глобальні виклики в оцінках населення м. Кропивницького», організованого автором у вказаному обласному центрі 5–6 листопада 2016 р. у два етапи, в межах кожного з яких було опитано по 320 дорослих людей (теоретична похибка вибірки не перевищує 0,6%), 87% респондентів вважають, що людина має піклуватися про природу, навіть якщо це не належить до її інтересів (табл. 1). Зазначене твердження серед усіх запропонованих тез виявилось найбільш популярним, отримало найвищий ступінь згоди опитаних, що свідчить про переважання суспільного визнання самоцінності природного світу, прагнення зберегти його гармонію, піклуватися про природу не лише заради людських інтересів, а заради самої природи, її краси і неповторності. Згода 83% опитаних, із тим, що глобальна екологічна криза може призвести до знищення цивілізації і тому людство необхідно рятувати від екологічних загроз доводить високу оцінку респондентами значення сучасних глобальних екологічних викликів, їх безпосередніх проявів, небезпек, позитивне сприйняття активізації світової боротьби за охорону довкілля. Це означає, що глобалістична свідомість переважної більшості опитаних, за ставленням до розв'язання глобальних проблем у сфері взаємовідносин людини і природи, має ознаки енвіронментального типу глобалістичної свідомості.

Підтвердженням цієї думки є незгода більшості респондентів з тим, що світову природоохоронну діяльність слід обмежити, або продовжувати без суттєвих змін, оскільки розвиток економіки і зростання добробуту людей є важливішим за охорону природи. Не зважаючи на незадовільний рівень життя, більша частина мешканців м. Кропивницького визнають пріоритетність захисту довкілля по відношенню до економічного зростання й підвищення рівня матеріального забезпечення, виявляють готовність до посилення глобальної екологічної політики.

Разом з тим, більше третини (38%) опитаних віддають перевагу отриманню матеріальних благ за рахунок погіршення стану навколишнього середовища, виявляють споживацьке ставлення до виснаження природних ресурсів, можливостей екосистем, бажання обмежити світову екологічну діяльність в інтересах матеріального збагачення, чим підтверджують свою приналежність до представників екоспоживацького, кліматично–деструкційного, екоруйнівного типів глобалістичної свідомості. 29% респондентів впевнені у необхідності стабілізації глобальної природоохоронної діяльності на існуючому рівні та відповідно є носіями екотрадиційного, кліматично–традиційного та тенденційного типів глобалістичної свідомості.

Понад дві третини опитаних не погоджуються із тим, що природа є власністю людини, яку необхідно максимально використовувати для задоволення людських потреб і що людина повинна мати можливість необгрунтовано наносити шкоду природі, коли перебуває у негативному емоційному стані та має таке бажання. Рівень нерозуміння місця людини у природному світі, деструктивності глобалістичної свідомості, руйнівного ставлення респондентів до природи є відносно низьким. Між тим, до представників антропоцентричного та

екодеструктивного типів глобалістичної свідомості належить відповідно кожний четвертий та кожний десятий опитаний, який підтримує вказані твердження.

На думку 60% респондентів, людина не повинна втручатися у дику природу, намагатися нею керувати та використовувати її, що є рисою священно–етичного типу глобалістичної свідомості, проявом прагнення до імперативного захисту природного середовища, недоторканості природного світу, яке з одного боку створює підстави для здійснення ефективної екологічної політики, з іншої ж сторони здатне звужити можливості людства щодо розв'язання глобальних проблем ресурсного забезпечення, світового соціально–економічного розвитку, подолання бідності тощо.

Враховуючи існування суттєвих відмінностей між священно–етичним та енвіронментальним типами глобалістичної свідомості, до представників останнього слід відносити лише тих респондентів, які не розділяють радикальних поглядів носіїв священно–етичної глобалістичної свідомості. Це означає, що представниками енвіронментального типу глобалістичної свідомості у його чистому вигляді можуть бути не більше 40% опитаних.

Понад дві третини (69%) респондентів не погоджуються з тим, що для подолання глобальних екологічних викликів людство має відмовитися від більшості благ сучасної цивілізації, очевидно, розуміючи можливі наслідки подібної відмови, які неодмінно матимуть негативне відображення на якості життя людей і цивілізаційного розвитку. Втім, більше чверті (26%) опитаних з даним твердженням погоджуються, що є проявом радикальної налаштованості на домінування екологічних інтересів над інтересами людства, однією з основних ознак природоцентричної глобалістичної свідомості.

Погляди респондентів щодо відношення до екоруйнівної частини людства розділилися навпіл: 44% опитаних відчувають ненависть до людей, які своїми діями знищують природу, а значить можуть належати до антропофобської глобалістичної свідомості і 44% – не відчувають такої ненависті. Розподіл відповідей на поставлене запитання засвідчує високий ступінь агресивності суспільства до тих осіб, котрі безвідповідально ставляться до природного світу, наносять значну шкоду екосистемі, суттєво погіршують стан навколишнього природного середовища. Парадокс полягає у тому, що діяльність людства в цілому призводить до виснаження природних ресурсів планети, забруднення вод, ґрунтів, повітря, катастрофічної деградації світової екосистеми. Відповідно вищеописане почуття ненависті до тих, хто істотно погіршує навколишнє середовище може бути екстрапольовано відносно більшої частини людства.

Визнання респондентами неважливості для них запропонованих тверджень може свідчити як про відсутність інтересу до питань охорони довкілля, так і про складність визначитися з відповіддю, що, як правило, пов'язується з низькою компетентністю в окресленому колі екологічних питань. Так чи інакше, обрання респондентом варіанту відповіді «Для мене це не важливо» є підставою відносити його до представників нейтрального типу глобалістичної свідомості.

Найменша кількість респондентів (3%) обрали третій варіант відповіді відносно твердження, згідно якого людина повинна мати можливість необґрунтовано наносити шкоду природі, коли перебуває у негативному емоційному стані і має таке бажання, що свідчить про простоту, легкість сприйняття та інтерес опитаних до даного питання. Найменш важливим для респондентів виявилось твердження, за яким сучасну глобальну екологічну політику слід продовжувати без суттєвих змін, про неважливість якого повідомили 20% опитаних, що очевидно пов'язано з низькою обізнаністю щодо сучасної глобальної природоохоронної діяльності, складністю сформулювати однозначне ставлення до запропонованого твердження, оскільки це потребує відповідних знань. Таким чином, суспільна поширеність нейтральної глобалістичної свідомості, за ставленням до розв'язання глобальних проблем у сфері взаємовідносин людини і природи, може коливатися від 3% до 20% мешканців м. Кропивницького.

Більшість (59%) респондентів вважають, що вирішення глобальних проблем екології має відбуватися переважно на регіональному, а не глобальному рівні, оскільки це може бути більш ефективно, на підставі чого, за способом розв'язання глобальних екологічних проблем, їх можна віднести до представників біорегіонального типу глобалістичної свідомості. Причинами значної поширеності таких поглядів, вірогідно, є відсутність інформації про тісну взаємопов'язаність усіх без виключення складових частин світової екосистеми, значну залежність стану довкілля окремих регіонів від загального стану навколишнього середовища на планеті, відносна складність питання, а також слабкість інтересу до нього з боку значної частини опитаних. Очевидно, саме тому майже 1/5 частина респондентів повідомили, що зазначене твердження не є для них важливим, що є ознакою нейтральної глобалістичної свідомості.

Не виключено, що вагомим чинником наведеного розподілу відповідей є формулювання поставленого запитання, схвальна відповідь на яке передбачала підтримку принципів біорегіоналізму. Відтак, даючи схвальну відповідь, яка за формою психологічно виглядає більш привабливо, частина респондентів виявлялися прихильниками регіонального способу подолання проблем глобальної екології. Істотний вплив зовнішньої форми запитання на формування ставлення до наведеного твердження може бути проявом його поверхневого осмислення, невпевненості опитаних у правильності власних відповідей. Лише 22% респондентів із запропонованим твердженням не погодилися і можуть бути носіями глобального типу глобалістичної свідомості, який передбачає найбільш дієву комплексну стратегію подолання екологічних проблем планети.

Значний науковий інтерес викликає розподіл відповідей респондентів залежно від статі, віку та наявності вищої освіти. Більша кількість чоловіків, порівняно з жінками зізнаються у неважливості для них більшості запропонованих тверджень, розглядають природу як власність людини, яку необхідно максимально використовувати для задоволення людських потреб та вважають, що людина повинна мати можливість необґрунтовано наносити шкоду природі,

коли перебуває у негативному емоційному стані. Тобто, глобалістична свідомість чоловіків має більш високий ступінь байдужості до принципів взаємовідносин людини і природи, визнання переваги людини над природою, психологічної руйнівності у ставленні до навколишнього середовища.

Натомість жінки частіше за чоловіків погоджуються з усіма іншими запропонованими твердженнями, що доводить їх більшу увагу до світових екологічних проблем, схильність як до згортання, так і до активізації глобальної природоохоронної діяльності, піклування про природу, енвіронменталізму, біорегіоналізму, посилену емоційну агресивність до людей, що руйнують довкілля.

Перелічені тези щодо взаємовідносин людини і природи найчастіше вважають неважливими люди старше 60 р. (в середньому 11,5%), найрідше – респонденти у віці 31–45 р. (в середньому 8,1%), що підтверджує більш значну увагу представників молодших вікових груп до наведених проблем екології. Серед респондентів, віком до 45 р. спостерігається найвищий ступінь згоди із тим, що глобальна екологічна криза може призвести до знищення цивілізації і тому людство необхідно рятувати від екологічних загроз, а також переконаності у необхідності вирішення екологічних проблем переважно на глобальному, а не регіональному рівні, що доводить найбільшу зацікавленість представників молодших вікових груп у подоланні глобальної екологічної кризи, конструктивніше бачення молодими людьми стратегії світової екологічної політики у порівнянні з представниками старших поколінь.

У той же час у середовищі людей, віком до 30 р. зафіксовано наймасовіше поширення екодеструктивного, антропоцентричного типів глобалістичної свідомості, найнижчий ступінь підтримки глибинно-екологічного підходу енвіронменталізму. Таким чином, респонденти наймолодшої вікової категорії виражають порівняно високу підтримку дієвої глобальної природоохоронної діяльності, проте здійснюють це прагматично – не заради самого довкілля, а переважно у своїх інтересах, дозволяючи собі найвищий рівень руйнівного ставлення до природного світу як своєї власності.

Згода із тим, що людина має піклуватися про природу, навіть якщо це не належить до її інтересів частіше спостерігається відповідно серед представників вікових груп 31–45 р., 46–60 р. і більше 60 р. Енвіронментальна глобалістична свідомість є найбільш поширеною серед людей у віці 31–45 р., які поєднують прагматичне прагнення до вирішення екологічних проблем з альтруїстичним піклуванням про оточуючий природний світ.

Найбільша кількість прихильників незмінності чи обмеження глобальної екологічної політики у зв'язку з більшою важливістю добробуту людей, ніж охорони природи зафіксована серед представників вікової групи 46–60 р., що може бути пов'язано з нижчим ступенем компетентності щодо питань сучасної природоохоронної діяльності та більш вираженою пріоритетністю отримання матеріальних благ відносно захисту навколишнього середовища порівняно з іншими віковими групами.

Респонденти старші 60 р. найменше за інших переконані у необхідності порятунку людства від

екологічних загроз, втім найчастіше погоджуються з доцільністю відмови від більшості благ цивілізації для подолання екологічних проблем та відчувають ненависть до людей, що демонструють екодеструктивні прояви поведінки. Виявлені особливості розподілу відповідей представників цієї вікової групи свідчать про недостатню інформованість відносно сучасних загальнопланетарних екологічних тенденцій, низьке цінування досягнень цивілізації, вірогідно пов'язане з рідшим користуванням ними в силу соціальних чинників, різке засудження моделей поведінки, які суперечать життєвим цінностям старших поколінь, зумовлене вагомим емоційним впливом на формування екологічних поглядів.

Респонденти з вищою освітою, порівняно з тими, які вищої освіти не мають значно частіше розцінюють поставлені запитання важливими, засуджують обмеження та незмінність глобальної екологічної політики, виявляють вищу підтримку енвайронменталізму, слабше підтримують відмову від благ цивілізації та рідше відчувають ненависть до людей, які руйнують довкілля. Це дає підстави стверджувати про більш високий рівень конструктивності, толерантності й розвитку глобалістичної свідомості опитаних з вищою освітою в частині ставлення до взаємовідносин з природою, ніж респондентів, які вищу освіту не здобули.

На підставі викладеного логічно зробити висновок, що одними з найбільш важливих напрямків необхідного вдосконалення й розвитку ставлення суспільства до взаємовідносин людини і природи є усвідомлення переваг глобального підходу до подолання екологічних проблем, відхід від радикальних поглядів суспільства щодо взаємовідносин людини з природою. З однієї сторони доцільним є формування засуджуючого ставлення до необґрунтованого нанесення шкоди навколишньому середовищу, антропоцентризму, нерозуміння необхідності підвищення ефективності глобальної екологічної політики, з іншого боку – слід відійти від крайніх форм природоохоронних прагнень, таких як повне невтручання у дику природу, відмова від благ цивілізації, ненависть до тих, хто руйнує екосистему. Високою актуальністю відзначається переведення суспільного мислення в русло толерантності, конструктивізму, формування глобальної, енвайронментальної глобалістичної свідомості.

Більшість опитаних тією чи іншою мірою виявляють схильність до підтримки більшої частини глобальних дій, необхідних для розвитку дієвого механізму формування гуманізаційної глобалістичної свідомості, чим підтверджують відсутність протидії й пасивну готовність населення до їх практичної реалізації (табл. 2). Втім, об'єкт відносно позитивного ставлення більшості респондентів не охоплює державного фінансування політичних партій, профспілок та формування готовності населення країн світу до системної сплати членських внесків на їх утримання, до чого більшість опитаних ставиться негативно, що є ознакою соціалізаційно-традиційної глобалістичної свідомості і, вірогідно, спричинено недовірою до політичних і профспілкових лідерів, бідністю населення, домінуванням протилежного прагнення перерозподілу коштів на власну користь.

Впевнену підтримку більшої частини респондентів отримала лише 1 з 8 запропонованих глобальних дій, яка передбачає розширення світової мережі навчальних закладів, суттєве підвищення заробітної плати педагогічним працівникам та перехід до інноваційного навчання. Усі інші пропозиції відносно становлення механізму формування глобалістичної свідомості не мають однозначної підтримки більшості опитаних. Лише 8% респондентів впевнено підтримують найменш популярну із запропонованих дій – державне фінансування політичних партій і профспілок, що за ставленням до розвитку інститутів глобалістичної соціалізації відображає вкрай низький рівень суспільного поширення основних рис гуманістичної глобалістичної свідомості. При цьому, середнє значення ступеня масовості соціалізаційно-нейтрального типу глобалістичної свідомості становить 14% опитаних.

В цьому контексті не можна не враховувати важливого значення запропонованих гуманізаційних дій. Адже, розв'язання глобальних проблем сучасності потребує становлення гуманізаційної глобалістичної свідомості, однією з основних передумов чого є зведення дієвого механізму її формування. Тож, від рівня поширеності гуманістичного типу глобалістичної свідомості, що здійснює визначальний вплив на розвиток такого механізму, значною мірою залежить те, чи зможе людство гармонізувати світовий порядок, зупинити вкрай несправедливі глобальні тенденції та здолати сучасні загальнопланетарні виклики.

Важливу роль у цьому процесі відіграє розвиток мотиваційно-вольової сфери глобалістичної свідомості. Будь-яке суспільство може скільки завгодно демонструвати надвисокий рівень розуміння ефективних стратегій подолання глобальних небезпек і водночас пасивно спостерігати за їх загостренням, що неодмінно нівелюватиме шанси людства на успішне подолання світових загроз. Відтак, формування готовності до активних солідарних дій задля вирішення глобальних проблем є однією з основних умов їх вчасного розв'язання.

За результатами обробки відповідей респондентів на запитання «Чи здійснюєте Ви наступні дії з метою подолання глобальних проблем?» встановлено, що збирають інформацію про глобальні проблеми через Інтернет, ЗМІ, опрацювання наукової чи науково-популярної літератури з метою їх вирішення 11% опитаних, є членами громадських організацій, орієнтованих на подолання глобальних проблем – 0,6%, вважають, що голосують переважно за тих політиків, які докладають необхідних зусиль для вирішення глобальних проблем – 36%, участь у мітингах, демонстраціях, громадських слуханнях чи інших публічних заходах із вимогами вирішити проблеми глобального розвитку беруть 8% респондентів. Разом з тим, лише 2% опитаних планують звернутися до Президента та уряду з вимогою більш активної участі України у розв'язанні глобальних проблем.

Жодний з перелічених видів діяльності, необхідних для подолання світових викликів не здійснюється більшістю опитаних, що обумовлено відсутністю стійкого інтересу до глобальної проблематики, недостатнім рівнем компетентності відносно ефективних способів гармонізації світових відносин, переконаністю

Таблиця 1

Розподіл відповідей на запитання «Чи погоджуєтесь Ви з наступними твердженнями?», %

Твердження	Варіант відповіді	А) Так, погоджуюся	В) Ні, не погоджуюся	С) Для мене це не важливо
1. Людина повинна мати можливість необґрунтовано наносити шкоду природі, коли перебуває у негативному емоційному стані і має таке бажання		10	87	3
2. Природа є власністю людини, яку необхідно максимально використовувати для задоволення людських потреб		26	67	8
3. Світову природоохоронну діяльність слід обмежити, оскільки розвиток економіки і зростання добробуту людей є важливішим за охорону природи		38	53	8
4. Сучасну глобальну екологічну політику слід продовжувати без суттєвих змін		29	51	20
5. Глобальна екологічна криза може призвести до знищення цивілізації, тому людство необхідно рятувати від екологічних загроз		83	12	5
6. Людина має піклуватися про природу, навіть якщо це не належить до її інтересів		87	7	6
7. Людина не повинна втручатися у дику природу, намагатися нею керувати та використовувати її		60	22	18
8. Для подолання глобальних екологічних викликів людство має відмовитися від більшості благ сучасної цивілізації		26	69	5
9. Ви відчуваєте ненависть до людей, які своїми діями знищують природу		44	44	12
10. Вирішення глобальних проблем екології має відбуватися переважно на регіональному, а не глобальному рівні, оскільки це може бути більш ефективно		59	22	19

Таблиця 2

Розподіл відповідей на запитання «Чи підтримуватимете Ви проведення наступних глобальних дій у всьому світі?», %

Глобальні дії	Варіант відповіді	А) Так, підтримую	В) Скоріше так	С) Скоріше ні	Д) Ні, не підтримую	Е) Для мене це не важливо
1. Значне збільшення обсягів міжнародної допомоги, спрямованої на розвиток у бідних країнах засобів масової інформації, індустрії культури та освіти		36	31	8	7	18
2. Розширення світової мережі навчальних закладів, суттєве підвищення заробітної плати педагогічним працівникам, перехід до інноваційного навчання		54	38	2	2	4
3. Формування на всій планеті демократичних політичних режимів		23	33	13	4	27
4. Утворення Світового суду з прав людини як міжнародного суду, що діятиме за принципами Європейського суду з прав людини, складатиметься з представників усіх країн світу та матиме глобальну юрисдикцію		30	48	5	4	13
5. Запровадження механізму автоматичного звільнення суддів національних судів за прийняття протягом одного року трьох судових рішень, неправосудність яких доведена постановою Світового суду		47	29	6	6	12
6. Державне фінансування політичних партій та профспілок		8	20	28	29	16
7. Формування готовності населення країн світу до системної сплати членських внесків для фінансового утримання політичних партій і профспілок		11	16	32	29	13
8. Активне залучення ЗМІ, індустрії культури, навчальних закладів, органів державної влади, політичних партій, профспілкових та релігійних організацій до цілеспрямованого інформування населення світу про сучасні глобальні проблеми		43	37	7	2	11

у власній неможливості вплинути на глобальні процеси. Підтвердженням цьому є розподіл відповідей опитаних на запитання «Як Ви вважаєте, чи можуть звичайні люди із середніми доходами ефективно впливати на подолання глобальних проблем?», на яке схвально, втім невпевнено відповідь надали 21% респондентів, однозначно схвально – лише 5% опитаних.

Очевидно, саме небажання більшості респондентів збирати інформацію про глобальні проблеми, вдосконалювати власну електоральну культуру, проявляти активну громадянську позицію відносно розв'язання загроз світового рівня стає основною причиною низької компетентності щодо питань глобалістики, недостатності розвитку глобалістичної свідомості, традиційної обмеженості впливу українського суспільства на подолання світових викликів. За цих умов, особливої ваги набуває питання актуалізації суспільної уваги на глобальних проблемах, ефективних підходах до їх вирішення, формування готовності населення до дієвої участі у подоланні світових небезпек. З огляду важливості впливу глобалістичних поглядів населення на подолання світових загроз слід відмітити високу актуальність здійснення подальших наукових досліджень у напрямку вивчення шляхів забезпечення якісного розвитку суспільної глобалістичної свідомості.

Список використаних джерел

1. Бебик В. М. Політична культура сучасної молоді / Бебик В. М., Головатий М. Ф., Ребкало В. А. – К.: А.Л.Д., 1996. – 112с.
2. Беттельгейзе Д.Д. Феномен планетарної свідомості: філософсько-антропологічний аспект: автореф. дис. ... канд. філософ. наук: спец. 09.00.04 «Філософська антропологія, філософія культури» / Д.Д. Беттельгейзе. – Х, 2007. – 19 с.
3. Войтович Р.В. Глобальне суспільство як нова форма соціальної організації у сучасних умовах / Р.В. Войтович // Державне управління: теорія та практика. – 2005. – №2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DUTP/2005-2/txts/phil0/05vrvosu.pdf>
4. Зеленов С.А. Теоретико-методологічні основи планетарного виховання студентської молоді: автореф. дис. ... д-ра. пед. наук: спец. 13.00.07 «Теорія та методика виховання» / С.А. Зеленов. – Луганськ, 2009. – 44 с.
5. Колісниченко Р. М. Глобалістична свідомість: поняття, структура, типологія / Р.М. Колісниченко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. – 2012. – Вип.9. – С.117–124.
6. Остапенко М. А. Політична культура суспільства: Навч. посіб. / Остапенко М. А. – К.: МАУП, 2008. – 96 с.
7. Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В. П. Горбатенко; За ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. – 2-е вид., доп. і перероб. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.
8. Політологія: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / За редакцією О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенко. – К.: Видавничий центр «Академія», 1998. – 368 с.

References

1. Bebyk V. M. Politychna kul'tura suchasnoi' molodi / Bebyk V. M., Golovatyj M. F., Rebkalov V. A. – K.: A.L.D., 1996. – 112 s.
2. Bettel'gejze D. D. Fenomen planetarnoi' svidomosti: filosof's'ko-antropologichnyj aspekt: avtoref. dys. ... kand. filosof. nauk: spec. 09.00.04 «Filosofs'ka antropologija, filosofija kul'tury» / D. D. Bettel'gejze. – H, 2007. – 19 s.
3. Vojtovych R. V. Global'ne suspil'stvo jak nova forma social'noi' organizacii' u suchasnyh umovah / R. V. Vojtovych // Derzhavne upravlinnja: teorija ta praktyka. – 2005. – №2 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DUTP/2005-2/txts/phil0/05vrvosu.pdf>
4. Zelenov Je. A. Teoretyko-metodologichni osnovy planetarnogo vyhovannja students'koi' molodi: avtoref. dys. ... d-ra. ped.

nauk: spec. 13.00.07 «Teorija ta metodyka vyhovannja» / Je. A. Zelenov. – Lugans'k, 2009. – 44 s.

5. Kolisnichenko R. M. Globalistychna svidomist': ponjattja, struktura, typologija / R. M. Kolisnichenko // Naukovyj chasopys Nacional'nogo pedagogichnogo universytetu imeni M. P. Dragomanova. – Serija 22. Politychni nauky ta metodyka vykladannja social'no-politychnyh dyscyplin. – 2012. – Vyp.9. – S.117–124.

6. Ostapenko M. A. Politychna kul'tura suspil'stva: Navch. posib. / Ostapenko M. A. – K.: MAUP, 2008. – 96 s.

7. Politologichnyj encyklopedychnyj slovnyk / Uporjadnyk V. P. Gorbatenko; Za red. Ju. S. Shemshuchenka, V. D. Babkina, V. P. Gorbatenka. – 2-e vyd., dop. i pererob. – K.: G'enez, 2004. – 736 s.

8. Politologija: Posibnyk dlja studentiv vyshhyh navchal'nyh zakladiv / Za redakcijeju O. V. Babkinoi', V. P. Gorbatenko. – K.: Vydavnychij centr «Akademija», 1998. – 368 s.

Kolisnichenko R. M., candidate of political sciences, associate professor, director, Kirovograd Institute of Private joint stock company «Higher education institution «Interregional Academy of personnel management» (Ukraine, Kropivnitsky), RMK7@ukr.net

Modern global challenges in the estimates of the population of the Kropivnitskiy city

The analysis of the results of a poll organized by author 5–6 November 2016 in the Kropivnitskiy city – the regional center of Kirovograd region, geographically located in the central part of Ukraine. The features of a globalistion consciousness of the population, reflecting the public attitude to the issues of the relationship between man and nature, public participation in the solution of global problems, the mechanism of formation globalistion consciousness of humanity. It is proved that one of the most important areas of needed improvement and globalistion consciousness of people is to realize the benefits of a global approach to managing environmental issues, avoiding radical views regarding man's relationship with nature, the translation of public thinking in the direction of tolerance, constructivism, the formation of people's willingness to participate actively to overcome the dangers of the world.

Keywords: globalistion consciousness, sociological survey.

* * *

УДК94(100):[327.51:327.84(430)]«1871–1890»

Костюк Д. А.,
аспірант кафедри міжнародних відносин,
Львівський національний університет
ім. Івана Франка (Україна, Львів),
aragorn_d@ukr.net

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА ТАЄМНА ДИПЛОМАТІЯ ОТТО ФОН БІСМАРКА ПІСЛЯ УТВОРЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ ІМПЕРІЇ

Розглянута зовнішня політика та таємна дипломатія, яку проводив канцлер Отто фон Бісмарк після створення Німецької імперії. Автор визначив за мету проаналізувати зовнішньополітичні цілі, які ставив перед собою О. фон Бісмарк, та методи, якими він користувався для реалізації цих цілей. Дослідник застосував такі методи дослідження, як історичний, абстрагування та аналіз документів. Також, у зв'язку з специфікою досліджуваної теми, було використано методи індукції та дедукції, для кращого розуміння та аналізу таємної дипломатії Німеччини як явища. Було встановлено, що головним зовнішньополітичним пріоритетом О. фон Бісмарка була дипломатична ізоляція Франції на континенті, задля чого було створено т.зв. «Систему союзів Бісмарка». Основна увага при реалізації зовнішньополітичних пріоритетів Бісмарком надавалась таємній дипломатії, яка дозволяла проводити складні дипломатичні переговори, не погіршуючи при цьому офіційних стосунків з іншими державами.

Ключові слова: Отто фон Бісмарк, Німеччина, таємна дипломатія, Франція, система союзів.

18 січня 1871 р. у Дзеркальній залі Версальського палацу було проголошено створення Німецької імперії, а короля Пруссії Вільгельм I – Імператором Німецької імперії. Канцлером було призначено прем'єр-міністра Пруссії Отто фон Бісмарка, який протягом свого перебування на посаді прикладав всіх можливих зусиль до об'єднання німецьких держав. Саме завдяки дипломатичному хисту Бісмарка, у 1866 р. саме Австрія першою оголосила війну Пруссії (що було надзвичайно